

Els contrari (II)

Ahir ens referíem a dues locucions, una d'adverbial, al contrari, i una altra de prepositiva, al contrari de, formades amb l'adjectiu contrari. Quan a locucions, aquí s'ha acabat, sembla, la capacitat productiva d'aquest adjectiu.

No és del tot infreqüent, però, de sorprendre ara i adés, en textos poc acurats i, potser encara més especialment, en el llenguatge declamatori, algunes altres suposades mostres d'aquesta capacitat: les locucions adverbials «del contrari» i «pel contrari». Però aquestes dues locucions són totalment estranyes a la nostra llengua: no són sinó calcs literals de les locucions del castellà «del contrario» i «por el contrario».

Ja hem tingut ocasió de referir-nos més d'un cop a la primera d'aquestes locucions: quan ens hem ocupat de la forma conjuntiva altrament i del conjunt si no, que poden ésser usats amb el mateix valor. Aquests són, efectivament, els termes amb què cal substituir la inadmissible locució «del contrari» —o, dit d'una altra manera, per què cal traduir «del contrario»: Reviseu les proves detingudament: si no (ó altrament, hi sortiran moltes errades.

No recordem, en canvi, cap comentari sobre l'ús i l'esmena de «pel contrari» que l'exigiria, creiem, més matisat. Dels diversos diccionaris d'equivalències que hem consultat només el de Moll indica la que correspon, en català, a la locució castellana «por el contrari»: al contrari. Sens dubte, aquesta locució adverbial —de què ahir ens ocupàvem— pot traduir en alguns casos la del castellà de què és qüestió, però creiem que en d'altres seria preferible una solució diferent. Efectivament: Introduint certes oposicions, certes oracions que expressen una idea d'oposició respecte al que s'ha dit abans, normalment a càrrec del mateix parlant o, en tot cas, dins una seqüència de raonaments en què no es formula cap objecció o contestació —tal com sovint denota al contrari— sembla que serien més adequades formes adverbials com en canvi o contràriament (que hom usa a cops reforçant-se mútuament): Al menjador ens pelàvem de fred. En canvi, a les habitacions, s'hi estava molt bé. Ens creiem que arribaria tard, però, contràriament, fou molt puntual. Es tractat, certament, de casos d'aplicació difícils de reduir a esquemes precisos però sembla evident que caldria, si més no, no oblidar-hi l'existència de contràriament i en canvi.

Albert Jané